

Vergaderjaar 1992-1993

23 074

Wijziging van de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs in verband met het vervallen van de opslagpercentages bij de leerlingentelling

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 29 april 1993

De vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, brengt van haar bevindingen als volgt verslag uit. Zij acht de openbare behandeling voldoende voorbereid indien de regering hierop tijdig zal hebben geantwoord.

1. Algemeen

Hoewel de leden van de CDA-fractie waardering op konden brengen voor de benadering van de regering, dat «papieren» leerlingen niet tot overheidsuitgaven dienen te leiden, plaatsten zij toch enige kritische kanttekeningen bij dit wetsvoorstel.

De Raad van State merkt terecht op dat het wetsvoorstel anticipeert op de telling waarvan de uiteindelijke resultaten nog niet bekend waren op het moment dat het wetsvoorstel werd ingediend. Weliswaar is inmiddels ook de uitslag van de teldatumvergelijking 1 oktober 1992-16 januari 1993 voor 96% bekend maar dat neemt niet weg dat de vraag aan de orde is of er nog gesproken kan worden van behoorlijke wetgeving met betrekking tot de gevolgde procedure. Die vraag is in het nader rapport door de regering niet beantwoord. De leden van de CDA-fractie vroegen de regering daarom alsnog om een reactie. De memorie van toelichting is op dit punt evenmin voldoende aangepast, aldus de leden van de CDA-fractie. Hoewel op bladzijde 2 derde alinea, gewag wordt gemaakt van een tweede teldatumvergelijking, spreekt de regering op bladzijde 3 in de paragraaf Advies Onderwijsraad nog steeds van één vergelijking.

De leden van de CDA-fractie reageerden op de zinsnede uit de memorie van toelichting waarin de regering stelt dat in het vervolg alle scholen de toelating van leerlingen zullen moeten gaan sturen, dat wil zeggen, toelatingen laten plaatsvinden vóór 1 oktober. Deze leden vonden dit een te boude redenering die geen recht doet aan de beweegredenen van de scholen die dit tot nu toe achterwege hebben gelaten. Deze scholen zouden wel eens om onderwijskundige redenen op deze wijze hebben gehandeld. In dat geval zou er volgens de leden van de CDA-fractie wel degelijk sprake kunnen zijn van een bezuinigings- of

¹ Samenstelling:

Leden: Hermes (CDA), Beinema (CDA), Van Leijenhorst (CDA), voorzitter, Niessen (PvdA), Ginjaar-Maas (VVD), ondervoorzitter, Van der Vlies (SGP), Franssen (VVD), Jorritsma-Lebbink (VVD), Janmaat-Abee (CDA), Leijnse (PvdA), Nuis (D66), De Cloe (PvdA), Lilipaly (PvdA), Van Gelder (PvdA), Frissen (CDA), Van de Camp (CDA), Tuinstra (CDA), Netelenbos (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Witteveen-Hevinga (PvdA), Huibers (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA) en Sipkes (GroenLinks).

Plv. leden: Boers-Wijnberg (CDA), G. H. Terpstra (CDA), Reitsma (CDA), Akkerman (PvdA), Kamp (VVD), Schutte (GPV), Dees (VVD), Korthals (VVD), Van der Hoeven (CDA), Buurmeijer (PvdA), Ter Veer (D66), Van Gijzel (PvdA), Huys (PvdA), Vermeend (PvdA), Deetman (CDA), Lansink (CDA), Roosen-van Pelt (CDA), Beijlen-Geerts (PvdA), Groenman (D66), Leerling (RPF), Van Iersel (CDA), H. van den Berg (PvdA) en Willems (GroenLinks).

strafmaatregel. Deze leden vroegen een reactie van de regering hierop.

Zij vroegen de regering waarom er geen nadere analyse heeft plaatsgevonden over de vraag waarom de ene helft niét en de andere helft wél heeft gehandeld conform de bedoelingen van de opslagpercentageregeling. Verder wilden de leden van de CDA-fractie graag nadere informatie over het opslagpercentage in het basisonderwijs. De opmerking in de memorie van toelichting dat in het basisonderwijs de toelating niet kan worden gestuurd, was voor deze leden niet afdoende. Ook hier moesten de tellingen worden geëvalueerd en derhalve vroegen deze leden de regering om deze cijfers voor het basisonderwijs. Deze leden vroegen de regering tevens om aan te geven hoe het gebruik van de opslagpercentages is verdeeld over de verschillende soorten speciaal onderwijs.

Tot slot vroegen de leden van de CDA-fractie de regering of, indien het wetsvoorstel tot wet wordt verheven, ze de telling op 16 januari nog een aantal jaren voort wil zetten. Op deze wijze kan inzicht worden verkregen of het afschaffen van de opslagpercentages nog (onderwijskundig) problemen met zich heeft meegebracht.

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel in verband met het vervallen van de opslagpercentages bij de leerlingtelling. Net als de regering voelden de leden van de PvdA-fractie er niets voor om de zogenaamde «papieren» leerlingen te bekostigen. Het is echter wel de bedoeling, zo stelden deze leden, dat de aanwezige leerlingen worden bekostigd. Gegevens uit een brief van de staatssecretaris van 14 december 1992 (Kamerstuk 22 800, hoofdstuk 8, nr.71) laten bijvoorbeeld zien dat er door het systeem van opslagpercentages 4497 leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs worden bijgeteld en bekostigd, terwijl er in werkelijkheid «maar» 1230 leerlingen zijn bijgekomen. De 3267 «papieren leerlingen» dienen inderdaad niet bekostigd te worden. Maar kan de regering helder uiteenzetten dat de 1230 *extra* leerlingen inderdaad zullen worden bekostigd?

De leden van de VVD-fractie zagen de noodzaak van het voorliggende wetsvoorstel in. Immers, de veronderstelling van de regering dat scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs zouden worden geconfronteerd met een autonome stijging van het leerlingaantal tussen 1 oktober en 16 januari is niet juist gebleken. De scholen zagen in overgrote mate kans het moment van toelating te beïnvloeden. Het hanteren van het opslagpercentage mag niet leiden tot het bekostigen van ongeveer 3300 niet aanwezige leerlingen. Niettemin hadden de leden van de VVD-fractie twee kritische vragen.

De leden van de VVD-fractie herinnerden zich de plenaire behandeling van het wetsvoorstel met betrekking tot een wijziging van de teldatum in september 1991 (22 106). De diverse woordvoerders spraken over de opslagpercentages in samenhang met de maatregelen in het kader van «Weer Samen Naar School» en het nut van een goede evaluatie. Was op dat moment niet te voorzien dat scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs hun toelating konden beïnvloeden? Commissies van onderzoek die oordelen over de plaatsing van een leerling bestonden toen toch al?

De leden van de VVD-fractie vroegen verder of alle scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs in staat zijn het moment van toelating te beïnvloeden. Geldt dit gegeven wellicht voor de zogenaamde groep 1-scholen in een andere mate dan voor de groep 2- en groep 3-scholen? Zo ontvingen de leden van de VVD-fractie een brief van een school «De Berkenhof» uit Breda waar 40% van haar leerlingen uit ziekenhuisklinieken afkomstig is. Deze klinieken zijn niet in staat te garanderen dat de gereserveerde leerlingplaatsen op deze school per teldatum 1 oktober van het lopend schooljaar daadwerkelijk worden bezet. Bovendien wordt

er vanuit de klinieken gedurende de loop van het schooljaar vaak een beroep gedaan op de genoemde school voor schoolplaatsing na ontslag. Dit heeft vaak een hernieuwd toelatingsonderzoek tot gevolg en dus ook een toename van het aantal leerlingen dat gedurende het schooljaar instroomt. Overweegt de regering een structurele oplossing voor dit soort scholen?

De leden van de fractie van Groen Links hadden kennis genomen van voorliggend wetsvoorstel. Op een aantal punten hadden deze leden vragen en opmerkingen over het wetsvoorstel.

Zij konden de gedachtengang van de regering met betrekking tot de analyse van de optelpercentages volgen. Zij vroegen echter waarom wordt aangenomen dat het feit dat de helft van de scholen blijkbaar de instroom van leerlingen kan reguleren, direct betekent dat de instroom op de andere scholen ook gereguleerd kan worden. Daarnaast wilden deze leden weten hoe de betreffende scholen hun instroom reguleren. Werken de scholen bijvoorbeeld met wachtlijsten?

De leden van de fractie van Groen Links vroegen de regering of het niet mogelijk is om het opslagpercentage gericht in te zetten, bijvoorbeeld voor die scholen die niet in staat blijken om hun instroom te reguleren. Ook vroegen deze leden wat de consequenties zouden zijn indien een lager opslagpercentage zou worden vastgesteld in plaats van het opslagpercentage af te schaffen.

3. Advies Onderwijsraad en overige adviezen

De leden van de CDA-fractie plaatsten verder vraagtekens bij het gekozen beleid en vroegen of een en ander niet te rigoreus wordt aangepakt.

In de eerste plaats is het verschijnsel dat een deel van de scholen sturend op kan treden niet structureel, iets waar ook de Raad voor de Gemeentefinanciën op wijst. Twee tellingen geven hierover nog geen uitsluitsel, aldus deze leden.

In de tweede plaats doet dit verschijnsel zich voor met betrekking tot de helft van het aantal leerlingen. Wordt de andere helft dan genegeerd, zo vroegen de leden van de CDA-fractie. Zij onderschreven met de Raad voor de Gemeentefinanciën het standpunt dat het niet de bedoeling kan zijn om *extra* leerlingen niet te bekostigen.

De leden van de fractie van Groen Links vroegen de regering hoe hoog de N-factor is. Betekent de extra-groei-regeling dat scholen pas worden gecompenseerd als er een extra klas kan worden geformeerd met het aantal tussentijds binnenkomende leerlingen, zo wilden deze leden weten.

De voorzitter van de commissie,
Van Leijenhorst

De griffier voor dit verslag,
Van Luyk